

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра міжнародних фінансів

Освітньо-професійна програма «Міжнародні фінансові відносини»

Галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «Вплив іноземних інвестицій на реструктуризацію економіки
України»

здобувача: Прудкої Вероніки Олександрівни

(ПІБ, підпис)

Науковий керівник: Машина Юлія Павлівна

(науковий ступінь, учене звання, ПІБ)

(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною
комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри: д.е.н., професор Мозговий О.М.

(підпис)

Київ 2025

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра міжнародних фінансів

Освітньо-професійна програма «Міжнародні фінансові відносини»

Галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»
Спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант)
освітньо-професійної програми

Т.О. Фролова

(підпис)

20__ р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

О.М. Мозговий

(підпис)

20__ р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти__ Прудкої Вероніки Олександрівни
(прізвище, ім'я, по батькові)

Денної форми навчання

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи

на тему «Вплив іноземних інвестицій на реструктуризацію економіки України»

Тему затверджено наказом ректора Університету від "_18_" __12_ 2024 р .№ 2060-ст

**Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах
Національного банку України**

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

Розділ 1

**ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ ТА
РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ**

(назва розділу)

Розділ 2

**АНАЛІЗ ВПЛИВУ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА ЕКОНОМІКУ
УКРАЇНИ**

(назва розділу)

Об'єкт дослідження:	Реструктуризаційні процеси в економіці України в умовах залучення іноземних інвестицій
Предмет дослідження:	Інструменти, механізми та фінансово-економічні відносини, виникають у процесі впливу іноземних інвестицій
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	Обґрунтування теоретико-методичних засад впливу іноземних інвестицій на реструктуризацію економіки України.

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1

дослідити теоретичні засади іноземного інвестування та економічної реструктуризації;

У розділі 2

проаналізувати динаміку, структуру та основні тенденції залучення іноземних інвестицій в Україні

оцінити вплив іноземного капіталу на ключові галузі економіки

визначити основні проблеми та бар'єри для залучення іноземних інвесторів

розробити практичні рекомендації щодо підвищення ефективності використання іноземних інвестицій у процесі реструктуризації економіки України

**Завдання підготував
науковий керівник**

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

« _____ » _____ 20__ р.

**Завдання одержав
здобувач**

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

« _____ » _____ 20__ р.

Реферат

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 65 сторінок, 7 таблиць, 1 рисунок, список використаних джерел з 55 найменувань.

«Вплив іноземних інвестицій на реструктуризацію економіки України»

Об'єктом дослідження є реструктуризаційні процеси в економіці України в умовах залучення іноземних інвестицій.

Предметом дослідження є інструменти, механізми та фінансово-економічні відносини, що виникають у процесі впливу іноземних інвестицій на реструктуризацію економіки України.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи – обґрунтування теоретико-методичних засад впливу іноземних інвестицій на реструктуризацію економіки України.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі *завдання*:

- дослідити теоретичні засади іноземного інвестування та економічної реструктуризації;
- проаналізувати динаміку, структуру та основні тенденції залучення іноземних інвестицій в Україні;
- оцінити вплив іноземного капіталу на ключові галузі економіки;
- визначити основні проблеми та бар'єри для залучення іноземних інвесторів;
- розробити практичні рекомендації щодо підвищення ефективності використання іноземних інвестицій у процесі реструктуризації економіки України.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів полягає у можливості використання отриманих результатів державними органами, підприємствами та інвесторами для покращення інвестиційного клімату України, може бути використане при формуванні інвестиційної політики уряду та стратегії залучення прямих іноземних інвестицій у пріоритетні галузі економіки.

Інформаційною базою дослідження офіційні статистичні дані Державної служби статистики України, звіти міжнародних організацій – UNCTAD та Світового банку, аналітичні матеріали компаній та наукові публікації.

Структура роботи складається зі вступу, двох розділів, висновків списку використаних джерел, додатків.

Ключові слова: іноземні інвестиції, реструктуризація економіки, пряма інвестиція, інвестиційний клімат, міжнародна фінансова інтеграція, економічна трансформація.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи 2025.

Рік захисту роботи 2025.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ ТА РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ..	5
1.1. Поняття, форми та види іноземних інвестицій	5
1.2. Реструктуризація економіки: сутність, цілі та основні підходи	8
1.3. Досвід зарубіжних країн у залученні іноземних інвестицій для економічної трансформації	16
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВПЛИВУ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ	26
2.1. Динаміка та структура іноземних інвестицій в Україні	26
2.2. Вплив іноземних інвестицій на основні галузі економіки	37
2.3. Проблеми та перспективи залучення іноземних інвестицій у контексті економічної реструктуризації	43
ВИСНОВКИ.....	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	55
ДОДАТКИ	58

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних умовах глобалізації та економічної нестабільності питання залучення іноземних інвестицій є ключовим для забезпечення сталого економічного зростання України. Іноземні інвестиції відіграють важливу роль у процесі реструктуризації економіки, сприяючи оновленню виробничих потужностей, підвищенню конкурентоспроможності підприємств та інтеграції України у світові економічні процеси. Однак, незважаючи на значний потенціал, країна стикається з численними викликами, такими як недостатній рівень правового захисту інвесторів, нестабільність регуляторної політики та геополітичні ризики.

Метою дослідження є обґрунтування теоретико-методичних засад впливу іноземних інвестицій на реструктуризацію економіки України.

Для досягнення поставленої мети передбачається виконання таких **завдань:**

- дослідити теоретичні засади іноземного інвестування та економічної реструктуризації;
- проаналізувати динаміку, структуру та основні тенденції залучення іноземних інвестицій в Україні;
- оцінити вплив іноземного капіталу на ключові галузі економіки;
- визначити основні проблеми та бар'єри для залучення іноземних інвесторів;
- розробити практичні рекомендації щодо підвищення ефективності використання іноземних інвестицій у процесі реструктуризації економіки України.

Об'єктом дослідження є реструктуризаційні процеси в економіці України в умовах залучення іноземних інвестицій.

Предметом дослідження є інструменти, механізми та фінансово-економічні відносини, що виникають у процесі впливу іноземних інвестицій на реструктуризацію економіки України.

У роботі використано такі **методи дослідження:**

- аналітичний метод – для аналізу теоретичних аспектів іноземного інвестування;
- статистичний аналіз – для оцінки динаміки та структури іноземних інвестицій в Україні;
- порівняльний аналіз – для вивчення міжнародного досвіду залучення інвестицій;
- економіко-математичне моделювання – для прогнозування впливу іноземних інвестицій на українську економіку;
- SWOT-аналіз – для виявлення сильних і слабких сторін, можливостей та загроз, пов'язаних із залученням іноземного капіталу.

Наукова новизна роботи полягає у конкретизації взаємозв'язку між видами іноземних інвестицій та типами реструктуризаційних змін в окремих галузях економіки України, а також у розробці практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності залучення та використання іноземного капіталу.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання отриманих результатів державними органами, підприємствами та інвесторами для покращення інвестиційного клімату України, може бути використане при формуванні інвестиційної політики уряду та стратегії залучення прямих іноземних інвестицій у пріоритетні галузі економіки.

Інформаційною базою дослідження є офіційні статистичні дані Державної служби статистики України, звіти міжнародних організацій – UNCTAD та Світового банку, аналітичні матеріали компаній та наукові публікації.

Структура роботи складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ ТА РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

1.1. Поняття, форми та види іноземних інвестицій

Іноземне інвестування є одним із ключових чинників глобального економічного розвитку, що забезпечує фінансовий, технологічний та управлінський ресурс для країн-реципієнтів.

У сучасних умовах активна інтеграція у міжнародні фінансові потоки стає необхідною передумовою економічного зростання, оскільки залучення іноземного капіталу сприяє модернізації виробничих потужностей, розширенню конкурентоспроможності підприємств, створенню нових робочих місць та підвищенню технологічного рівня економіки.

Теоретичні підходи до аналізу іноземного інвестування мають довгу історію, класики економічної науки, такі як Адам Сміт і Давід Рікардо, розглядали міжнародний рух капіталу як складову вільної торгівлі, яка сприяє ефективному розподілу ресурсів між країнами.

Розвитком індустріалізації та глобальних фінансових ринків, економічні теорії почали приділяти більше уваги механізмам інвестування, його впливу на виробництво та технологічний прогрес [4,11].

У ХХ столітті виникла концепція прямих іноземних інвестицій (ПІІ), згідно з якою інвестори не просто вкладають капітал, а й беруть активну участь в управлінні підприємствами, що сприяє трансферу знань і технологій.

Рішення про інвестування в іноземну економіку залежить від низки факторів, серед яких можна виділити пошук нових ринків збуту, доступ до дешевшої робочої сили, сприятливе податкове та регуляторне середовище, наявність природних ресурсів або бажання інтегруватися у глобальні виробничі ланцюги.

Окрім цього, важливими мотивами є забезпечення географічної диверсифікації активів, захист від макроекономічних ризиків у країні

базування інвестора, а також прагнення скористатися певними конкурентними перевагами приймаючої держави, такими як дешева електроенергія, вигідне логістичне розташування чи стабільна банківська система.

Сучасна економічна практика розрізняє кілька основних форм іноземного інвестування.

Однією з найважливіших форм є прямі іноземні інвестиції (ПІІ), які передбачають безпосередню участь інвестора в управлінні підприємством та контролі над його діяльністю. Такий формат інвестування найчастіше включає створення дочірніх компаній, спільних підприємств або придбання контрольного пакету акцій місцевих компаній [4,11].

Основною перевагою прямих іноземних інвестицій є не лише залучення фінансового капіталу, а й впровадження сучасних технологій, передача управлінського досвіду та підвищення ефективності виробництва.

На відміну від прямих іноземних інвестицій, портфельні інвестиції не передбачають активного втручання інвестора в операційну діяльність компанії. Вони здійснюються шляхом купівлі цінних паперів (акцій, облігацій) з метою отримання фінансового прибутку. Такий тип інвестицій є менш ризикованим, але й менш впливовим у контексті структурної модернізації економіки, оскільки не сприяє значним змінам у виробничих процесах або технологічному розвитку країни-реципієнта.

Окремим різновидом є венчурне інвестування, що орієнтоване на фінансування стартапів та інноваційних підприємств із високим рівнем ризику, тому такий тип інвестицій характерний для високотехнологічних секторів, зокрема інформаційних технологій, біотехнологій, відновлюваної енергетики. Венчурне фінансування відіграє важливу роль у формуванні інноваційної економіки, оскільки дає змогу розвивати перспективні, але капіталомісткі проекти.

Хоча іноземні інвестиції можуть значно сприяти економічному розвитку, вони також супроводжуються низкою ризиків та проблем. Серед основних викликів можна виокремити політичну нестабільність, яка може

призводити до змін у законодавчому регулюванні або навіть націоналізації активів. Економічна нестабільність, включаючи інфляційні процеси, валютні ризики та нестійкість банківської системи, також створює перешкоди для залучення капіталу.

Важливу роль відіграють і бюрократичні бар'єри, корупція, недосконале судове забезпечення прав власності, що може зменшувати привабливість країни для інвесторів.

Іноземні інвестиції мають широкий спектр впливу на економіку країни. Вони сприяють створенню робочих місць, підвищенню рівня зайнятості, впровадженню новітніх технологій та підвищенню продуктивності праці. Водночас надмірна залежність від зовнішніх інвестицій може призводити до втрати економічного суверенітету та вразливості перед зовнішніми кризами.

На міжнародному рівні регулювання руху капіталу здійснюється через діяльність таких організацій, як Міжнародний валютний фонд (МВФ), Світовий банк, Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Вони розробляють рекомендації щодо створення сприятливого інвестиційного клімату, надають фінансову допомогу для стимулювання економічного розвитку та сприяють розбудові інституційної спроможності країн-реципієнтів [19].

Попри важливість іноземного капіталу, внутрішнє інвестування також відіграє критичну роль у розвитку економіки. Внутрішні інвестиції забезпечують стійкішу фінансову базу, оскільки менше залежать від зовнішніх факторів. Водночас іноземні інвестиції можуть стати каталізатором економічного зростання, особливо у випадках, коли країна має обмежені внутрішні ресурси для модернізації ключових галузей.

На мою думку, іноземне інвестування справді відіграє надзвичайно важливу роль у сучасній економіці, особливо для країн, що розвиваються або перебувають у стані економічної трансформації. Воно не лише забезпечує притік фінансових ресурсів, яких часто не вистачає у національних економіках, але й відкриває шлях до інтеграції в глобальні економічні процеси.

Особливо варто підкреслити той факт, що сучасне інвестування виходить за межі суто фінансової підтримки. Через прямі іноземні інвестиції країни отримують доступ до новітніх технологій, сучасних моделей управління та виробничих стандартів, такий «технологічний обмін» стає каталізатором модернізації, дозволяючи країнам підвищити свою конкурентоспроможність на світовому ринку.

Цікавим є також еволюційний підхід до розуміння інвестування — від класичної теорії вільної торгівлі до сучасних концепцій участі інвестора в управлінні – це свідчить лише про те, що інвестиції перестали бути лише інструментом прибутку, а стали формою економічної співпраці, яка впливає на структуру виробництва, зайнятість і навіть соціальні стандарти.

Однак, слід зазначити, що не всі країни однаково здатні використати переваги іноземного інвестування, значною мірою успішність залучення та ефективність використання іноземного капіталу залежать від якості інституційного середовища, прозорості регуляторної політики, рівня корупції, стабільності законодавства та загального інвестиційного клімату.

1.2. Реструктуризація економіки: сутність, цілі та основні підходи

Сутність реструктуризації економіки полягає в комплексних і системних змінах, які спрямовані на оптимізацію економічної структури, підвищення її ефективності та адаптацію до нових умов функціонування. Реструктуризація є важливим етапом розвитку економічних систем, що передбачає перехід від старих, неефективних форм до нових, здатних забезпечити стійке і стабільне зростання.

Зміни, які відбуваються в рамках реструктуризації, охоплюють як мікрорівень, так і макрорівень економіки. На макрорівні реструктуризація сприяє змінам у структурі національної економіки, у тому числі в перерозподілі ресурсів між різними секторами та галузями, це дозволяє підвищити ефективність використання наявних ресурсів, знижуючи втрати та

оптимізуючи виробничі процеси. На мікрорівні реструктуризація може торкатися окремих підприємств, де відбуваються значні зміни у внутрішній організації, технологічних процесах, кадровій політиці та фінансовому управлінні [7,9].

Одним із основних аспектів реструктуризації є технологічне оновлення виробничих потужностей і впровадження нових методів управління. Зміни можуть стосуватися також правових і інституційних аспектів, таких як удосконалення законодавчої та нормативної бази для забезпечення ефективного функціонування економіки. Реструктуризація економіки також може включати реорганізацію ринкових відносин, зміну економічної політики, впровадження нових механізмів взаємодії між державою, підприємствами та іншими економічними суб'єктами.

Важливим моментом є те, що реструктуризація відбувається у відповідь на зміни, які відбуваються в зовнішньому середовищі, таких як глобалізація, технологічні інновації, зміни у попиті на певні товари та послуги, а також на тлі соціально-політичних змін. Таким чином, реструктуризація економіки є необхідним процесом адаптації до нових умов і забезпечення стійкості економічної системи в умовах змінного середовища.

Цей процес передбачає не лише технічні та економічні перетворення, але й культурні та соціальні зміни, які мають на меті покращення якості життя населення та збільшення рівня добробуту. Важливою складовою є також врахування соціальних наслідків реструктуризації, таких як безробіття, зміни в соціальній структурі та розподілі доходів. Тому реструктуризація економіки повинна проводитися з урахуванням довгострокових цілей розвитку та забезпечення сталого економічного зростання.

Цілі реструктуризації економіки є визначальними для успішного проведення змін, спрямованих на забезпечення стабільного та сталого розвитку національних економічних систем. Вони зумовлені потребою адаптації до нових умов глобалізованого світу, змін у технологічному середовищі та соціально-політичних трансформаціях [7,9].

Основною метою реструктуризації є оптимізація економічних процесів, що включає як підвищення ефективності використання ресурсів, так і посилення конкурентоспроможності національної економіки.

Перша важлива ціль реструктуризації — забезпечення економічної стабільності. Реструктуризація сприяє створенню таких умов, які дозволяють мінімізувати ризики та забезпечити стійкість економіки до зовнішніх і внутрішніх шоків, саме це передбачає не лише стабілізацію економічних показників, таких як інфляція, безробіття та валовий внутрішній продукт, а й підвищення здатності економічної системи до самовідновлення в умовах криз. Досягнення економічної стабільності через реструктуризацію вимагає вдосконалення фінансових, економічних і соціальних механізмів, що забезпечують збалансоване зростання різних секторів економіки [7].

Другою важливою ціллю є підвищення конкурентоспроможності економіки. У умовах глобалізації та інтенсивного розвитку міжнародної торгівлі конкурентоспроможність національних економік визначається не лише рівнем технологічних і виробничих потужностей, а й здатністю адаптуватися до вимог світового ринку. Реструктуризація економіки орієнтована на модернізацію підприємств, впровадження нових технологій, підвищення якості продукції та послуг, а також на створення сприятливих умов для розвитку інновацій та стартапів, а це дозволяє країні зміцнити свої позиції на міжнародному ринку, залучити інвестиції та забезпечити сталий розвиток стратегічних галузей [7].

Ефективність використання ресурсів є третьою важливою ціллю реструктуризації економіки. В умовах обмеженості природних і людських ресурсів економіка повинна забезпечити їх максимально ефективне використання – включає як перерозподіл ресурсів між секторами економіки, так і оптимізацію виробничих процесів на рівні підприємств. Реструктуризація забезпечує зниження витрат, підвищення продуктивності праці та модернізацію інфраструктури, що дозволяє економіці досягати більш високих результатів за рахунок кращого використання наявних ресурсів. Водночас це

сприяє зниженню екологічних ризиків та підвищенню енергоефективності, що особливо важливо в умовах зростаючих вимог до екологічної сталості.

Четверта ціль реструктуризації — це інтеграція в світову економіку. Процес реструктуризації має на меті підготовку національної економіки до участі в глобальних процесах і зміцнення її позицій у міжнародному поділі праці – це передбачає адаптацію до вимог міжнародних стандартів, розвиток експортного потенціалу, поглиблення економічної співпраці з іншими країнами, а також участь у міжнародних економічних об'єднаннях та організаціях. Важливим аспектом є також адаптація внутрішньої економічної політики до умов відкритої економіки, що включає реформи в митній та податковій системах, а також впровадження інвестиційних та торгових угод.

Нарешті, соціальна стабільність є важливою ціллю, досягнення якої є ключовим для будь-якої реструктуризації економіки. Оскільки зміни в економічній структурі часто супроводжуються переходом до нових форм праці, переглядом соціальних відносин та змінними умовами життя для населення, реструктуризація повинна враховувати соціальний аспект цих змін, включає забезпечення рівних можливостей для всіх верств населення, розвиток соціальних гарантій, зниження рівня бідності та нерівності. Підвищення якості життя, розвиток освіти та охорони здоров'я є необхідною умовою для підтримки стабільності в суспільстві під час і після реструктуризації [9].

На мою думку, реструктуризація економіки є не просто технічним процесом, а стратегічним інструментом для забезпечення стабільності, конкурентоспроможності та сталого розвитку. Особливо важливо, що вона спрямована на зменшення вразливості економіки до внутрішніх і зовнішніх шоків, а також формує здатність до самовідновлення.

Конкурентоспроможність сьогодні базується не лише на виробничих потужностях, а й на інноваційності, гнучкості та здатності адаптуватися до глобальних тенденцій. У цьому контексті реструктуризація сприяє

модернізації підприємств і розвитку нових технологій, що є запорукою економічного зростання.

Не менш важливим є ефективне використання ресурсів, особливо в умовах їхньої обмеженості. Реструктуризація дозволяє оптимізувати витрати, підвищити продуктивність і зменшити екологічні ризики, що набуває дедалі більшого значення в умовах глобальних викликів.

І нарешті, інтеграція у світову економіку потребує адаптації до міжнародних стандартів та реформування внутрішньої політики. Реструктуризація створює умови для цього, відкриваючи нові можливості для співпраці, інвестицій та посилення позицій на глобальному рівні.

Отже, реструктуризація — це не мета, а засіб побудови ефективної, гнучкої та конкурентної економіки, здатної до стабільного розвитку в умовах постійних змін. Основні підходи до реструктуризації економіки включають ряд теоретичних і практичних підходів, які дозволяють визначити стратегічні напрямки змін у структурі економічних систем та механізми їх реалізації. Реструктуризація економіки може бути здійснена через різні методи, залежно від цілей, які ставляться перед країною або конкретним регіоном, а також від конкретних економічних умов, у яких відбувається цей процес.

Основні підходи до реструктуризації можуть включати структурні, технологічні, інституційні та інноваційні стратегії, що сприяють ефективному перерозподілу ресурсів і підвищенню економічної ефективності [9,10].

Перший основний підхід до реструктуризації — це структурний підхід, який передбачає зміни у внутрішній структурі економіки через перерозподіл ресурсів між різними секторами та галузями. Цей підхід фокусується на оптимізації галузевої структури економіки, скороченні неефективних або занадто затратних виробничих секторів, а також на розвитку нових і перспективних галузей. Важливим аспектом структурної реструктуризації є адаптація економіки до змін у світовому ринку, що вимагає посилення конкурентоспроможності, впровадження інновацій та модернізації виробничих потужностей — цей підхід зазвичай реалізується через структурні

реформи в енергетичному, промисловому, сільськогосподарському та інших секторах, а також через переорієнтацію економіки на більш інтелектуальні та технологічно складні продукти.

Другим підходом є технологічний підхід, який полягає у впровадженні нових технологій і модернізації існуючих виробничих потужностей. Технологічна реструктуризація економіки передбачає активне використання інновацій, автоматизацію та цифровізацію виробничих процесів, що дозволяє значно знизити витрати на виробництво, підвищити продуктивність праці та якість кінцевої продукції.

Окрім того, технологічний підхід сприяє розвитку нових галузей, таких як інформаційні технології, біотехнології, енергетика з поновлюваними джерелами енергії, що може забезпечити значні конкурентні переваги на міжнародному ринку. Технологічна модернізація є основою для подальшого економічного зростання, оскільки дає змогу знижувати залежність від старих та ресурсозатратних виробництв, що сприяє стійкому розвитку в умовах глобальних змін [9,10].

Третім підходом є інституційний підхід, який передбачає створення та вдосконалення інституційних структур і механізмів, що забезпечують ефективне функціонування економічної системи, підхід полягає у реформуванні правової, фінансової та адміністративної інфраструктури, зміцненні механізмів управління, розвитку інститутів, які сприяють розвитку ринку, залученню інвестицій та інтеграції в глобальну економіку.

Важливими аспектами інституційної реструктуризації є розвиток інститутів власності, удосконалення механізмів правового регулювання, боротьба з корупцією, забезпечення прозорості бізнес-процесів та інше. Інституційні зміни є важливими для стимулювання економічного росту та забезпечення рівних умов для розвитку всіх секторів економіки.

Четвертим підходом є інноваційний підхід, орієнтований на інтеграцію інноваційних технологій і бізнес-моделей в економічну діяльність – полягає в розвитку науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт,

стимулюванні стартапів та інноваційних підприємств, створенні умов для швидкої трансформації наукових досягнень в комерційні продукти. Інноваційна реструктуризація передбачає, що країна або регіон повинні орієнтуватися на високотехнологічні індустрії, що створюють нові робочі місця, генерують високу додану вартість та підвищують рівень загального добробуту. Для реалізації цього підходу необхідно інвестувати в освіту, науку, розробки нових продуктів, а також сприяти розвитку стартап-екосистем і венчурного капіталу [9,10].

Успішні приклади реструктуризації економіки:

Реструктуризація економіки Німеччини після об'єднання – після об'єднання Західної і Східної Німеччини у 1990 році, країна зіткнулася з необхідністю масштабної реструктуризації економіки, особливо в Східній частині, де економіка була значно відстала. У результаті впровадження структурних реформ, приватизації державних підприємств та залучення іноземних інвестицій вдалося істотно підвищити рівень розвитку цієї частини країни. Успіх реструктуризації полягав у швидкій інтеграції обох економік, створенні нових робочих місць, розвитку інфраструктури та підвищенні рівня життя. Завдяки великим інвестиціям у модернізацію і підтримку інфраструктурних проектів Східна Німеччина змогла швидко адаптуватися до вимог європейського ринку.

Реструктуризація економіки Південної Кореї в 1960-1970 роках – Південна Корея після Кореїської війни переживала серйозну економічну кризу, однак реструктуризація економіки, зокрема через розвиток експортно орієнтованої промисловості, сприяла швидкому економічному зростанню. Країна орієнтувалася на індустріалізацію, створення великих промислових корпорацій, що дозволило їй стати одним з найбільш динамічних економічних лідерів Азії. Успіх реструктуризації полягав у підтримці державою стратегічних галузей, інвестуванні в науку та техніку, що створило потужну основу для технологічного розвитку [7,10].

Реструктуризація економіки Ірландії – Ірландія в 1990-х роках здійснила значну реструктуризацію своєї економіки, переорієнтувавшись на сектор послуг, інформаційні технології та інноваційні галузі. Вдалося створити сприятливий інвестиційний клімат, що привернув численні іноземні компанії, зокрема з США. Це дозволило Ірландії стати важливим міжнародним центром для ІТ-компаній та стартапів. Успіх реструктуризації полягає у створенні конкурентоспроможної, орієнтованої на знання економіки з низькими податковими ставками і високою інвестиційною привабливістю.

Неуспішні приклади реструктуризації економіки:

Реструктуризація економіки Аргентини – Аргентина в 1990-х роках здійснила реструктуризацію економіки, намагаючись стабілізувати інфляцію та збалансувати бюджет. Проте приватизація державних підприємств і підписання угод з міжнародними фінансовими установами призвели до значного зовнішнього боргу, високого рівня безробіття та соціальних протестів. Реформи не призвели до довгострокової економічної стабільності, і в кінцевому підсумку країна пережила фінансову кризу на початку 2000-х років. Основною причиною невдачі стала неефективність економічних заходів, недостатня увага до соціальних наслідків реформ і зростання фінансової залежності від міжнародних кредиторів.

Реструктуризація економіки Італії – Італія, незважаючи на значні спроби реструктуризації своєї економіки в період між 2000 і 2010 роками, не змогла досягти значного успіху в подоланні структурних проблем. Італійська економіка залишалася сильно залежною від старих і малоефективних галузей, а також мала слабку конкурентоспроможність у порівнянні з іншими європейськими країнами. Застаріла інфраструктура, високі рівні корупції та відсутність гнучких економічних механізмів ускладнили процеси реструктуризації [7,10]. Країна також зіткнулася з економічною рецесією в період європейської боргової кризи, що ще більше ускладнило спроби реформ.

1.3. Досвід зарубіжних країн у залученні іноземних інвестицій для економічної трансформації

Іноземні інвестиції є важливим інструментом економічного розвитку і трансформації країн, особливо в умовах глобалізації та прискореного технологічного прогресу. Вони можуть суттєво впливати на структуру економіки, сприяти модернізації виробничих процесів, підвищенню конкурентоспроможності на міжнародних ринках і стимулювати розвиток нових технологій і інновацій.

У контексті економічної трансформації, іноземні інвестиції не тільки забезпечують країни фінансовими ресурсами, але й сприяють залученню новітніх технологій, знань та управлінських практик. Вони дають можливість для інтеграції місцевих економік у світову економічну мережу, що є особливо важливим для країн, що перебувають на етапі реструктуризації та переходу до більш ефективних і конкурентоспроможних моделей розвитку.

Процеси реструктуризації економіки в багатьох країнах є результатом не тільки внутрішніх реформ, а й залучення іноземних інвестицій, які допомагають вирішити низку важливих проблем, таких як модернізація інфраструктури, створення нових робочих місць, розвиток високотехнологічних секторів економіки, зростання рівня життя населення та поліпшення загальної інвестиційної привабливості країни [1].

Залучення іноземних інвестицій дозволяє країнам, що розвиваються або переживають економічні труднощі, отримати доступ до міжнародного капіталу, що є одним з основних факторів для їхньої економічної стабільності. Це особливо важливо в умовах обмеженості внутрішніх ресурсів, коли національні уряди не можуть забезпечити необхідний рівень інвестицій самостійно.

Таким чином, іноземні інвестиції відіграють ключову роль у трансформації економіки, допомагаючи країнам не тільки розвивати свою промисловість і сільське господарство, але й інтегруватися у глобальні

економічні процеси. Вони стають основою для багатьох реформ, що сприяють економічному зростанню та підвищенню конкурентоспроможності держави на світовій арені.

Іноземні інвестиції є важливим чинником економічної трансформації країн, оскільки вони сприяють розвитку нових галузей, модернізації інфраструктури, покращенню технологічного рівня та зростанню конкурентоспроможності на міжнародних ринках. Різні країни вдало скористались можливістю залучення іноземних інвестицій, що сприяло не тільки зростанню їх економік, але й структурним змінам у виробництві та інфраструктурі. У цьому контексті важливо розглянути приклади країн, які досягли значних успіхів завдяки використанню іноземних інвестицій [1,15].

Одним із найбільш яскравих прикладів успішного залучення іноземних інвестицій є Китай. У 1978 році, після 30 років закритої економіки, країна прийняла рішення про проведення масштабних економічних реформ. Однією з основних стратегій стало відкриття країни для іноземних інвестицій, зокрема через створення спеціальних економічних зон (СЕЗ). Ці зони надавали інвесторам значні податкові пільги та інші економічні переваги, що сприяло залученню іноземного капіталу. У результаті, Китай зміг не лише забезпечити інвестиційний приплив, але й перенести технології, новітні методи управління і сучасне обладнання в ключові галузі економіки.

Завдяки цьому Китай досяг значних успіхів у розвитку індустріальних і технологічних секторів, що призвело до перетворення країни на одну з найбільших економік світу. Інвестиції сприяли розвитку не лише виробничих потужностей, але й інфраструктури, зокрема транспортних мереж, що стало основою для подальшого економічного зростання.

Ірландія є прикладом країни, яка змогла ефективно використати іноземні інвестиції для розвитку своєї економіки, особливо після 1990-х років. В результаті лібералізації ринку та впровадження низки податкових пільг для іноземних інвесторів, Ірландія стала одним із найбільш привабливих місць для

розташування штаб-квартир великих міжнародних корпорацій, зокрема в таких секторах, як інформаційні технології та фармацевтика [1,15].

Стратегія низьких корпоративних податків і полегшених умов для іноземних підприємців зробила Ірландію важливим хабом для інвестицій в Європі – це дозволило країні не тільки значно збільшити приплив іноземного капіталу, але й створити тисячі робочих місць у високотехнологічних галузях, що стимулювало економічне зростання, підвищення рівня життя населення і загальний розвиток економічної інфраструктури.

Сингапур є яскравим прикладом країни, яка змогла здійснити успішну економічну трансформацію завдяки стратегічному залученню іноземних інвестицій. З початку 1990-х років Сингапур активно сприяв створенню сприятливого інвестиційного клімату через модернізацію правової системи, спрощення бізнес-процедур та впровадження високих стандартів корпоративного управління. Це дозволило країні залучити значні обсяги капіталу з різних секторів економіки, зокрема в фінансовій сфері, інфраструктурі та високих технологіях.

Одним із найбільших досягнень стало перетворення Сингапуру на глобальний фінансовий хаб, який сьогодні є одним із найбільш привабливих для міжнародних корпорацій і інвесторів. Успіх Сингапуру в значній мірі зумовлений не лише ефективною економічною політикою, а й активним залученням іноземних інвестицій у високотехнологічні сектори, що забезпечило країні лідируючі позиції в технологічному і фінансовому секторах.

Польща є прикладом успішної економічної трансформації через залучення іноземних інвестицій після падіння комуністичного режиму у 1989 році. Завдяки лібералізації ринку та структурним реформам, Польща змогла стати однією з найбільш привабливих країн для іноземного капіталу в Центрально-Східній Європі. Польський уряд активно працював над створенням сприятливого інвестиційного клімату, зокрема через залучення

інвестицій у важливі галузі, такі як машинобудування, автомобільна промисловість, інформаційні технології та фармацевтика [15,22].

Залучення іноземних інвестицій дозволило Польщі значно модернізувати свою інфраструктуру, створити нові робочі місця та підвищити рівень конкурентоспроможності. Розвиток іноземного бізнесу у Польщі став одним з основних факторів її економічного успіху в період переходу до ринкової економіки.

Об'єднані Арабські Емірати (ОАЕ) є прикладом того, як країна з обмеженими природними ресурсами, окрім нафти, змогла використати іноземні інвестиції для економічного зростання та диверсифікації. Після відкриття ринку для іноземних капіталовкладень ОАЕ розпочали активне залучення інвестицій в інфраструктуру, нерухомість, фінансові послуги та високі технології. Завдяки такій стратегії країна змогла диверсифікувати свою економіку, створити стабільне середовище для бізнесу та стати важливим фінансовим і торговим хабом в регіоні.

ОАЕ стали центром світового бізнесу завдяки своєму відкритому ринку, сприятливим умовам для інвесторів і високому рівню економічної стабільності. Сьогодні країна є одним з провідних гравців у сфері нерухомості, туризму та фінансових послуг на Близькому Сході.

Іноземні інвестиції є важливим джерелом фінансування економічного розвитку країни, сприяючи не тільки зростанню виробничих потужностей, але й трансформації національних економік. Для ефективного залучення іноземних інвестицій держави використовують різні інструменти і механізми, що дозволяють створити сприятливі умови для інвесторів, забезпечити їхні інтереси та стимулювати розвиток стратегічно важливих галузей. У цьому контексті необхідно розглянути основні інструменти та механізми залучення іноземних інвестицій, які використовують країни для підтримки свого економічного зростання [1,15].

Одним із основних механізмів залучення іноземних інвестицій є створення сприятливого інвестиційного клімату. Для цього країни часто

проводять низку структурних і правових реформ, що сприяють зниженню адміністративних бар'єрів та забезпечують стабільність. Це включає в себе спрощення процедур реєстрації бізнесу, зниження податкового навантаження, покращення правового захисту інвесторів, а також забезпечення прозорості та боротьбу з корупцією. Залучення інвестицій через такі механізми дозволяє країнам створювати стабільне середовище, що стимулює приплив капіталу.

Крім того, важливу роль відіграє забезпечення інвесторів необхідною інформацією про ринок, бізнес-умови та можливості для інвестицій. Наприклад, багато країн створюють спеціалізовані державні установи або агентства, що надають консультації і підтримку інвесторам на всіх етапах інвестування.

Для стимулювання іноземних інвестицій уряди країн часто застосовують податкові пільги, субсидії або інші фінансові інструменти. Податкові пільги можуть включати знижені ставки податків на прибуток, звільнення від мита на імпорт обладнання та сировини, податкові канікули на певний період або звільнення від певних податків для інвесторів, що сприяє залученню капіталу у пріоритетні сектори економіки.

Інші механізми фінансової підтримки включають надання субсидій на розробку інфраструктури, фінансування досліджень і розробок, а також державне співфінансування інвестиційних проєктів. Такі заходи не тільки сприяють залученню капіталу, але й забезпечують підтримку інвесторів на етапі реалізації проєктів, що дає змогу знижувати ризики для бізнесу [22].

Один із найбільш ефективних механізмів залучення іноземних інвестицій — це створення спеціальних економічних зон (СЕЗ). СЕЗ є територіально обмеженими зонами, де для інвесторів встановлюються особливі економічні умови, зокрема пільгові податки, знижені митні збори, спрощені адміністративні процедури та інші переваги. Завдяки таким зонах інвестори мають змогу знижувати витрати на ведення бізнесу, що робить інвестиційні проєкти в цих регіонах більш вигідними.

Прикладами успішного використання СЕЗ є Китай, де за допомогою таких зон країна залучила величезний обсяг іноземних інвестицій, або Польща, де пільгові умови для інвесторів сприяли швидкому розвитку виробничих потужностей і нових підприємств.

Один з ключових інструментів залучення іноземних інвестицій — це надання державних гарантій для іноземних інвесторів. Гарантії можуть включати захист від політичних ризиків, таких як націоналізація або експропріація майна, а також забезпечення від валютних ризиків. Державні органи можуть також пропонувати страхування інвестицій від непередбачених економічних або політичних ризиків, що підвищує довіру інвесторів і знижує їхні потенційні збитки.

На міжнародному рівні багато країн використовують інструменти, такі як Міжнародна фінансова корпорація (IFC) або Експортно-імпортні банки, що надають страхування або інші форми захисту інвесторів від непередбачених ситуацій.

Одним із ключових механізмів залучення іноземних інвестицій є створення умов для прозорого ведення бізнесу та боротьба з корупцією. Інвестори часто відмовляються від вкладення капіталу в країни, де є високий рівень корупції та неефективне правосуддя, оскільки це збільшує ризики їхніх інвестицій. Впровадження механізмів, спрямованих на забезпечення прозорості державних закупівель, боротьбу з хабарництвом, а також підвищення ефективності судових і правоохоронних органів, може значно підвищити рівень довіри інвесторів [1,22].

Завдяки таким крокам країни можуть забезпечити більш сприятливий бізнес-клімат, де інвестори зможуть вільно та безпечно працювати, що стимулює приплив іноземного капіталу.

Держави також активно використовують міжнародне співробітництво для залучення іноземних інвестицій через підписання двосторонніх угод про захист інвестицій та угод про уникнення подвійного оподаткування. Такі угоди забезпечують інвесторів додатковими правами і гарантіями, створюючи

більш стабільне та безпечне середовище для капіталовкладень. Більшість таких угод регулюють питання повернення прибутку, гарантують захист від експропріації та забезпечують механізми для вирішення спірних питань.

Розвиток інфраструктури є ще одним важливим механізмом залучення іноземних інвестицій. Країни активно інвестують у розвиток транспортних мереж, логістичних хабів, енергетичних систем і телекомунікацій. Це дозволяє не тільки підвищити ефективність бізнесу, але й залучити інвесторів, які шукають оптимальні умови для ведення бізнесу.

Крім того, доступ до великих ринків через укладення торгових угод або участь у міжнародних економічних організаціях також значно підвищує інвестиційну привабливість країни.

Залучення іноземних інвестицій є одним з ключових факторів економічного розвитку країни, оскільки вони забезпечують не лише фінансові ресурси, а й сприяють розвитку технологій, покращенню виробничих процесів та підвищенню конкурентоспроможності. Однак на шляху до ефективного залучення іноземного капіталу існує низка перешкод та викликів, які можуть стримувати цей процес. Визначення та аналіз основних перешкод дозволяє країнам розробити стратегії для їх подолання і забезпечення більш ефективного залучення інвестицій [1,22].

1. Політична нестабільність та непередбачуваність – основна перешкода для залучення іноземних інвестицій є політична нестабільність та непередбачуваність в країні. Інвестори прагнуть уникати ризиків, пов'язаних з можливими змінами урядів, політичними кризами, конфліктами або революціями. Така ситуація створює атмосферу невизначеності, що призводить до зниження довіри з боку іноземних інвесторів і може відлякувати їх від країни.

Політична нестабільність часто супроводжується змінами в економічній політиці, що, в свою чергу, може мати негативний вплив на прибутковість інвестицій і забезпечити нерівні умови для бізнесу. Вищий рівень політичної

стабільності, захист прав інвесторів та прозорість політичного процесу є важливими умовами для залучення іноземних інвестицій.

2. Економічна нестабільність і макроекономічні ризики – ще однією суттєвою перешкодою для залучення іноземних інвестицій. Високий рівень інфляції, девальвація національної валюти, значний дефіцит бюджету, високий рівень державного боргу — всі ці чинники можуть знизити привабливість країни для інвесторів. Макроекономічні ризики включають також нестабільність на фінансових ринках, коливання процентних ставок, ризики на валютних ринках, що впливає на вартість інвестицій та може знизити рентабельність інвестованих коштів [15].

3. Неefективна правова система та правова невизначеність – безпосередньо впливає на залучення іноземних інвестицій, є наявність неefективної правової системи та правової невизначеності. Відсутність чітко визначених і стабільних законодавчих норм, корупція в судовій системі, а також слабкість правових механізмів захисту інвесторів є суттєвими бар'єрами для інвестування.

Іноземні інвестори потребують надійного захисту своїх прав, у тому числі у випадку конфліктів з місцевими партнерами або державними органами. Якщо правова система не здатна забезпечити ефективний захист майнових прав або не гарантує справедливе вирішення спорів, це суттєво знижує привабливість країни для інвестицій.

4. Високий рівень корупції – є однією з найбільших перешкод для залучення іноземних інвестицій, оскільки вона призводить до збільшення витрат на ведення бізнесу, затримок у здійсненні інвестиційних проєктів та зниження ефективності державної підтримки. Високий рівень корупції в адміністративних органах або державних установах може призвести до нечесних практик, таких як хабарництво чи незаконні вимоги від бізнесу, що негативно впливає на інвестиційну привабливість країни.

Корупція може також створювати нерівні умови для бізнесу, оскільки деякі компанії можуть отримувати пільги або преференції завдяки

неформальним угодам, що сприяє дискримінації інших інвесторів. Це створює атмосферу невизначеності та знижує довіру до місцевих органів влади [15].

5. Інфраструктурні проблеми – неадекватна або застаріла інфраструктура є значною перешкодою для іноземних інвестицій, особливо в тих країнах, де транспортні, енергетичні або інформаційні мережі не відповідають вимогам сучасного бізнесу. Відсутність належної інфраструктури може спричинити збільшення витрат на виробництво та постачання товарів, а також спричинити затримки у реалізації інвестиційних проєктів.

Недостатньо розвинена інфраструктура може також обмежити доступ до важливих ресурсів, що може стати серйозною перешкодою для інвесторів, які мають потребу в ефективних логістичних і комунікаційних рішеннях.

6. Бюрократичні бар'єри та адміністративні перешкоди – є ще одним важливим чинником, який може негативно впливати на процес залучення іноземних інвестицій. Наявність складних адміністративних процедур, численних дозволів і ліцензій, довгих термінів очікування та непередбачуваних перевірок з боку державних органів можуть суттєво ускладнити процес ведення бізнесу для іноземних інвесторів. Такі бар'єри можуть призвести до значних витрат часу і ресурсів, що змушує інвесторів відмовлятися від вкладення капіталу в країну.

7. Культурні та соціальні бар'єри – культурні відмінності, мовні бар'єри та соціальні фактори також можуть стати перешкодою на шляху залучення іноземних інвестицій. Інвестори можуть зіткнутися з труднощами у розумінні місцевих звичаїв, бізнес-культури, а також специфіки взаємодії з місцевими партнерами та державними органами [15]. Тому країни повинні створювати умови для інтеграції іноземних інвесторів у локальну економіку, допомагаючи їм адаптуватися до специфіки ведення бізнесу в країні.

На мою думку, ефективне залучення іноземних інвестицій є не просто питанням економічної вигоди, а ключовим чинником довгострокової стабільності та модернізації національної економіки. Проте аналіз основних

перешкод, таких як політична та економічна нестабільність, неефективна правова система, корупція, інфраструктурна відсталість та адміністративні бар'єри, свідчить про необхідність системних реформ.

Особливо важливо забезпечити політичну та правову передбачуваність, оскільки саме вона формує базу довіри інвесторів. Іноземний капітал не націлений лише на прибуток — йому потрібна прозорість, захист прав, і передбачувані «правила гри».

Крім того, без модернізації інфраструктури та зниження адміністративного навантаження країна не зможе конкурувати за інвестиції на глобальному ринку. Навіть за наявності сприятливих умов, культурні бар'єри та брак інституційної підтримки можуть знівелювати потенційні вигоди від інвестицій.

Таким чином, залучення іноземного капіталу — це комплексне завдання, яке вимагає політичної волі, глибоких реформ та стратегічного бачення. Без створення сприятливого інвестиційного клімату країна ризикує залишитися осторонь глобальних інвестиційних потоків.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВПЛИВУ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

2.1. Динаміка та структура іноземних інвестицій в Україні

Іноземні інвестиції відіграють ключову роль у сучасній економіці, виступаючи каталізатором структурних перетворень, модернізації виробництва та інтеграції національної економіки у світовий простір. Для країн з трансформаційною економікою, до яких належить і Україна, питання залучення зовнішнього капіталу є надзвичайно актуальним, оскільки інвестиції з-за кордону дозволяють компенсувати внутрішній дефіцит ресурсів, прискорити розвиток інфраструктури, технологічне оновлення підприємств, а також підвищити конкурентоспроможність вітчизняної продукції на зовнішніх ринках.

Аналіз динаміки та структури іноземних інвестицій є необхідним інструментом для оцінки ефективності інвестиційної політики держави, виявлення сильних і слабких сторін інституційного середовища, а також для формування дієвих механізмів стимулювання притоку капіталу. Такий аналіз дозволяє не лише простежити зміни в обсягах і напрямках інвестиційних потоків, але й з'ясувати географічну та галузеву концентрацію капіталу, що надходить в економіку України [12,14].

Досліджується еволюція іноземного інвестування в Україну, його просторово-галузеві особливості та структурні зміни, що відбувалися в різні історичні періоди, з акцентом на періоди економічної нестабільності та трансформаційних зрушень. Отримані результати дозволяють оцінити поточний стан інвестиційного клімату та окреслити перспективи для його покращення.

Протягом періоду з 2019-2024 рік, Україна зазнала великі коливання у надходженні ПІІ, що були зумовлені як внутрішніми економічними та політичними подіями, так і зовнішніми факторами. Аналіз динаміки ПІІ

дозволяє виявити ключові тенденції та чинники, які впливали на інвестиційну привабливість країни.

Таблиця 2.1 – Обсяги ПІІ в Україну за період 2019-2024 рр [25]

Рік	Обсяги ПІІ, млн.дол
2019	5860
2020	-868
2021	6000
2022	221
2023	4810
2024	156

Щоб розрахувати зміну ПІІ у відсотках між роками, застосовується формула для відносної зміни, де поточний рік віднімається від попереднього та ділиться на попередній рік (Додаток А).

У 2019 році в Україну надійшло близько 5,86 млрд доларів США прямих іноземних інвестицій, що відзначає помітне зростання порівняно з попередніми роками. Такий результат можна розглядати як свідчення позитивних змін у сприйнятті країни міжнародними інвесторами та відновлення довіри до українського ринку [25].

Однією з ключових передумов цього зростання стала політична трансформація, зокрема обрання нового Президента та формування нової Верховної Ради – це сформувало очікування на проведення масштабних економічних реформ, дерегуляцію та покращення бізнес-клімату, що позитивно вплинуло на інвестиційні настрої.

Крім того, 2019 рік ознаменувався стабілізацією макроекономічних показників: зниженням інфляції, зміцненням курсу гривні, зростанням ВВП на рівні близько 3,2%, а також відносною стабільністю банківської системи. Висока ліквідність на міжнародних ринках капіталу також сприяла збільшенню інтересу до ринків, що розвиваються, включно з Україною.

Особливу роль відіграли інвестиції в банківський сектор, сільське господарство та ІТ-галузь, які залишалися пріоритетними для іноземного

капіталу. Крім того, у 2019 році активізувалися процеси приватизації та відкриття ринку землі, що також позитивно вплинуло на загальний інвестиційний клімат.

Таким чином, 2019 рік став періодом помірною оптимізму серед інвесторів та надав Україні можливість зміцнити свої позиції як потенційно привабливої юрисдикції для міжнародного бізнесу, однак результати вимагали подальшого закріплення через послідовну реалізацію заявлених реформ [3].

У 2020 році Україна зазнала суттєвого скорочення обсягів прямих іноземних інвестицій — чистий відтік капіталу склав приблизно -868 млн доларів США, що свідчить про різке погіршення інвестиційної активності порівняно з 2019 роком – цей період став надзвичайно складним як для глобальної, так і для національної економіки, що було зумовлено передусім глобальною пандемією COVID-19 [12,14].

Поширення коронавірусної інфекції спричинило масштабні обмежувальні заходи, що мали прямий вплив на економічну активність: перервані логістичні ланцюги, зниження попиту, закриття підприємств та скорочення обсягів виробництва. У відповідь на зростання ризиків інвестори по всьому світу переорієнтовували капітал у стабільніші активи та економіки, що призвело до відтоку інвестицій з ринків, що розвиваються, включаючи Україну.

Внутрішні чинники також відіграли негативну роль. Зокрема, в 2020 році спостерігалось зростання правової невизначеності, зміни в податковій політиці, затримки в реалізації реформ та нестабільність у відносинах з МВФ. Це погіршило інвестиційний клімат та додатково знизило довіру з боку потенційних інвесторів.

Також значний обсяг негативного сальдо був пов'язаний з виплатами дивідендів, які формально відображаються як відтік ПІІ. У 2020 році велика кількість компаній, які раніше утримувалися від таких транзакцій, вирішили вивести накопичені прибутки за кордон.

2021 рік для України став періодом помірною інвестиційного відновлення після рекордного падіння попереднього року. За даними Національного банку України, чистий приплив прямих іноземних інвестицій склав близько 6,7 млрд доларів США, що стало найвищим показником з 2012 року. Таке зростання пояснюється сукупністю зовнішніх та внутрішніх факторів, які створили відносно сприятливі умови для активізації інвестиційної діяльності [14,25].

По-перше, 2021 рік ознаменувався відновленням глобальної економіки після пандемічної рецесії. Багато країн послабили карантинні обмеження, почали діяти великі програми стимулювання економік, зросла активність міжнародного бізнесу. Ці тенденції позитивно позначилися й на Україні як країні з відкритою економікою.

По-друге, протягом року український уряд демонстрував прагнення активізувати економічні реформи, зокрема у сфері цифровізації, приватизації, енергетики та інфраструктури. Активне впровадження державних електронних сервісів, розвиток платформи “Дія”, а також підготовка до відкриття ринку землі для іноземців сприяли формуванню більш позитивного іміджу країни серед інвесторів.

Значну частину надходжень у 2021 році склали реінвестовані доходи, що свідчить про готовність існуючих іноземних підприємств продовжувати свою діяльність в Україні. Особливо активними були інвестиції у сільське господарство, харчову промисловість, ІТ-сектор і фінансові послуги [3].

Однак, попри позитивну динаміку, в структурі ПІІ залишалися деякі слабкі місця. Так, більша частина інвестицій надходила не у формі створення нових підприємств, а через внутрішньогрупові операції та реінвестування, що свідчить про обережність нових інвесторів щодо входу на український ринок. Крім того, загрозою для довгострокової стабільності залишалися корупційні ризики, слабка судова система та проблеми з гарантіями захисту прав власності.

2022 рік став одним із найскладніших в історії незалежної України з точки зору залучення іноземних інвестицій. Повномасштабне військове вторгнення Російської Федерації, що розпочалося 24 лютого 2022 року, кардинально змінило макроекономічне та інституційне середовище в країні, спричинивши різке скорочення інвестиційної активності.

За підсумками року, чистий відтік прямих іноземних інвестицій з України становив приблизно -0,4 млрд доларів США. Більшість іноземних компаній припинили інвестування або заморозили вже розпочаті проєкти, а частина з них — тимчасово або повністю згорнули свою діяльність на територіях, які постраждали від бойових дій або опинилися під окупацією.

Основними факторами згортання інвестицій стали високі безпекові ризики, знищення виробничої інфраструктури, обмеження логістики, нестабільність енергетичної системи та правова невизначеність. Крім того, значна частина іноземного капіталу була виведена з країни або перенаправлена в більш стабільні регіони [3,12].

Попри це, 2022 рік не був абсолютно інвестиційно “мертвим”. Деякі напрями — зокрема аграрна сфера, ІТ-сектор і військово-промислова галузь — зберігали певний рівень ділової активності. Крім того, міжнародна спільнота надала Україні безпрецедентну фінансову підтримку, зокрема у вигляді грантів, кредитів та гуманітарної допомоги, що хоча й не класифікується як прямі інвестиції, все ж частково компенсувала втрату інвестиційного ресурсу.

Важливою подією стало створення міжнародних механізмів страхування ризиків для майбутніх інвесторів, зокрема через Міжнародну фінансову корпорацію, Міжнародне агентство з гарантування інвестицій та ініціативи G7 — ці кроки формували базу для післявоєнної інвестиційної відбудови, закладаючи потенціал для зростання у майбутньому.

Наступний рік 2023 став для України періодом поступового відновлення економічної активності після важких наслідків повномасштабного вторгнення

Російської Федерації. Проте іноземні інвестиції продовжували залишатися на низькому рівні через тривалу військову агресію та наявні ризики для бізнесу.

Згідно з даними Національного банку України, в 2023 році прямих іноземних інвестицій було залучено близько 2,5 млрд доларів США, що вказує на помірне відновлення інвестиційної активності в порівнянні з попередніми роками [25].

У період 2019–2024 років обсяги прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в Україні зазнали істотних коливань, що обумовлювалось як глобальними економічними змінами, так і внутрішніми чинниками, насамперед — повномасштабною війною, яку розпочала Російська Федерація у 2022 році.

Таблиця 2.2 – Дані Національного банку України [14]

Рік	Обсяги ПІІ, млн.дол	Зміна порівняно з попереднім роком, млн.дол	Темп зміни, %
2019	5860	-	-
2020	-868	-6728	-114,8
2021	6000	+6868	+791,6
2022	221	-5779	-96,3
2023	4810	+4589	+2075,1
2024	156	-4654	-96,8

Найбільше падіння інвестицій спостерігалось у 2020 та 2022 роках, що було пов'язано з пандемією COVID-19 та повномасштабним вторгненням РФ відповідно. 2021 рік демонструє короткочасне зростання ПІІ, тоді як у 2023 році відбулося часткове відновлення. Однак у 2024 році динаміка знову пішла на спад, що свідчить про високі ризики, які все ще стримують іноземних інвесторів. Ці дані підтверджують важливість створення сприятливого інвестиційного клімату в умовах воєнної та поствоєнної економіки.

На мою думку, наведена динаміка прямих іноземних інвестицій чітко демонструє вразливість української економіки до зовнішніх шоків та політичної нестабільності. Стрибки в обсягах ПІІ свідчать не лише про

реакцію інвесторів на кризові події, а й про потребу у формуванні стабільного, прозорого та прогнозованого бізнес-середовища. Лише за умов комплексних реформ і реального зміцнення довіри міжнародних партнерів можна очікувати сталого зростання інвестицій в майбутньому.

Перспективи залучення іноземних інвестицій в Україні в 2023 році були пов'язані з відновленням після війни, зокрема через відбудову інфраструктури, енергетичну безпеку та поглиблену інтеграцію з Європейським Союзом. Проте для цього потрібні не лише іноземні інвестиції, але й зміни в законодавстві, зміцнення інституційної спроможності та стабільність на всіх рівнях управління.

Загалом, 2023 рік став роком помірною відновлення інвестиційної активності в Україні, хоча рівень іноземних інвестицій залишався нижчим, ніж до війни. Успіх подальшого залучення інвестицій буде значною мірою залежати від стабільності ситуації на фронті, політичної волі до реформ і ефективності інституційного середовища.

Саме 2024 рік став перехідним етапом для України в процесі залучення іноземних інвестицій, адже країна продовжує відновлювати свою економіку після жорстоких наслідків війни.

Основні тенденції та фактори впливу на залучення іноземних інвестицій у 2024 році включають:

Прогрес у відновленні інфраструктури та стабілізації економіки з початком 2024 року в Україні спостерігався помірний прогрес у відновленні інфраструктури, зокрема в зруйнованих або частково пошкоджених регіонах. Уряди на міжнародному рівні, зокрема ЄС, Великобританія та США, продовжували надавати значну підтримку через гранти та кредити для відновлення інфраструктурних об'єктів [13,14].

Зміни в законодавчому та податковому середовищі, а саме для залучення інвестицій український уряд розпочав реалізацію низки важливих реформ у правовій сфері, спрямованих на покращення інвестиційного клімату. Зокрема, було запроваджено податкові пільги для інвесторів, спрощено процедури

реєстрації бізнесу, а також почалося полегшення умов для іноземних компаній, які готові інвестувати в критично важливі для відновлення галузі. Зміни в законодавстві стали стимулом для розвитку таких секторів, як енергетика, інфраструктура, сільське господарство, ІТ та наука.

Активізація сектору технологій та інновацій: ІТ-сектор, як один із стабільних і динамічних секторів, продовжував демонструвати зростання у 2024 році. Українські ІТ-компанії, попри виклики війни, не лише зберігали, а й збільшували свою присутність на міжнародному ринку. Залучення інвестицій в стартапи та інноваційні технології стало важливим пріоритетом для уряду та бізнесу.

Проблеми безпеки та геополітичні ризики – рівень насильства в деяких регіонах зменшився, геополітична ситуація залишалася нестабільною, що мало прямий вплив на залучення іноземних інвестицій. Переміщення інвесторів у більш безпечні регіони і обмеження у доступі до тих чи інших сировинних ресурсів продовжували бути суттєвими бар'єрами для економічного відновлення. Проте деякі країни активно пропонували механізми страхування інвестицій, що стало певним механізмом підтримки інвесторів [3].

Одним з ключових секторів для залучення іноземних інвестицій стала енергетика, де вкрай необхідним є відновлення та модернізація енергетичних потужностей після масованих ракетних ударів і бойових дій. Україна зверталася до міжнародних партнерів із запитом на інвестиції у відновлення енергетичних мереж, в тому числі в зелений енергетичний перехід, зокрема відновлювальні джерела енергії (сонячні, вітрові станції) і технології з енергозбереження.

Українська влада також активно працювала над реформами, орієнтованими на підтримку малого і середнього бізнесу. Уряди міжнародних партнерів продовжували надавати фінансову підтримку через міжнародні кредитні лінії для зміцнення бізнес-середовища в Україні. Такі реформи допомогли б створити можливості для залучення середніх та дрібних

іноземних інвесторів, особливо в секторі аграрного бізнесу, сфери послуг і логістики.

Деякі іноземні інвестори, хоча і були готові інвестувати в Україну, стикалися з проблемами адаптації до нових економічних реалій. Багато компаній мали труднощі з пошуком місцевих партнерів, через виведення багатьох міжнародних компаній з ринку або необхідність пристосування до нових умов безпеки, які змінили традиційні моделі бізнесу.

Таблиця 2.3 – Географічна структура іноземних інвестицій [25]

Країна/Регіон	Основні сфери інвестицій	Особливості інвестиційної діяльності
Європейський Союз	Енергетика, інфраструктура, сільське господарство, виробництво	Зростання інвестицій після 2014 року, економічні відносини на стабільному рівні
США	Фінансовий сектор, стартапи, інновації	Підтримка стартапів і технічних ініціатив, а також інвестування у наукові проекти
Китай	Інфраструктура, енергетика, сільське господарство	Розвиток «Нової шовкової дороги», інвестування в енергетичні проекти
Туреччина та Близький Схід	Сільське господарство, текстиль та будівництво	Активне залучення інвестицій в інфраструктуру та будівництво
Латинська Америка	Виробництво та аграрний сектор	Постачання сировини, розвиток співробітництва
Інші країни Азії	Високотехнологічне виробництво та сільське господарство	Нові інвестиції у проекти України та стратегічне партнерство

Таблиця 2.3 чітко описує основну інформацію про географічну структуру іноземних інвестицій в Україні, а також акцентує увагу на специфічних особливостях інвестиційних потоків з кожного регіону та країн.

Регіональний розподіл іноземних інвестицій в Україні характеризується значною нерівномірністю, що зумовлено як історичними та економічними передумовами, так і інфраструктурними, логістичними та безпековими чинниками. Найбільші обсяги прямих іноземних інвестицій (ПІІ) традиційно акумулюються у кількох ключових регіонах, серед яких домінує Київ як політичний, фінансовий і логістичний центр держави. Столиця приваблює іноземних інвесторів завдяки високій концентрації бізнес-структур, розвиненій інфраструктурі, наявності кваліфікованих кадрів та порівняно стабільному інституційному середовищу.

Суттєвий інвестиційний потенціал також демонструють окремі західні області України, зокрема Львівська, Івано-Франківська та Закарпатська. Їх привабливість пояснюється близькістю до європейських кордонів, активною міжнародною співпрацею, розвитком малого та середнього бізнесу, а також участю в транскордонних проєктах [13,14].

У центральних регіонах, зокрема у Дніпропетровській, Полтавській та Вінницькій областях, іноземні інвестиції зосереджуються в агропромисловому секторі, харчовій промисловості та машинобудуванні – це обумовлено наявністю родючих земель, сприятливими умовами для розвитку сільського господарства, а також промисловими традиціями регіонів.

Південні області — Одеська, Миколаївська та Херсонська — є стратегічно важливими з огляду на портову інфраструктуру, аграрний потенціал та енергетичні проєкти, зокрема у сфері «зеленої» енергетики. Однак повномасштабна війна суттєво обмежила притік інвестицій у ці регіони через підвищену небезпеку.

Водночас східні та частково південні області, а саме Донецька, Луганська, Запорізька, зазнали найбільшого відтоку іноземного капіталу через збройну агресію Російської Федерації, руйнування інфраструктури та ускладнення ведення бізнесу. Регіональна диспропорція в інвестуванні значною мірою впливає на соціально-економічний розвиток країни, посилюючи нерівність між регіонами.

Рис 1.1 – Регіональний розподіл компаній з іноземними учасниками за період з 24.02.2022 до 30.04.2024 включно [25]

З метою вирівнювання інвестиційного клімату в Україні актуальним є формування комплексної регіональної політики залучення ПІІ, орієнтованої на підтримку інвестицій у менш розвинені та постраждалі регіони, зокрема шляхом створення індустріальних парків, надання податкових пільг, удосконалення логістики та посилення безпекових гарантій.

2.2. Вплив іноземних інвестицій на основні галузі економіки

У сучасній економіці іноземні інвестиції виступають одним із ключових факторів структурної трансформації та розвитку окремих галузей. Їхній вплив проявляється не лише в прямому фінансуванні підприємств, але й у сприянні модернізації виробничих процесів, впровадженні новітніх технологій, підвищенні рівня конкурентоспроможності та ефективності галузей національної економіки.

Для країн із перехідною економікою, зокрема України, залучення іноземного капіталу в різні сектори стало важливим інструментом для подолання структурних диспропорцій, оновлення основних фондів та

інтеграції у світові ринки. Особливої актуальності це питання набуває в умовах необхідності відновлення після військових дій, адаптації до європейських стандартів, а також глобальних викликів, пов'язаних із переходом до «зеленої» економіки та цифрової трансформації.

Промисловість традиційно відіграє одну з ключових ролей в економічному розвитку України. Іноземні інвестиції в цей сектор мають вирішальне значення для технічної модернізації підприємств, впровадження інновацій, підвищення експортного потенціалу, а також інтеграції в глобальні ланцюги виробництва. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) сприяють не лише оновленню основних фондів, а й створенню нових робочих місць, розвитку внутрішнього ринку комплектуючих і підвищенню ефективності управління.

На тлі загального спаду промислового виробництва через війну, ті підприємства, які мали стратегічну підтримку іноземного капіталу, змогли зберегти частку виробництва та продовжити експортну діяльність, зокрема в харчовій, хімічній і фармацевтичній промисловості [8].

Таблиця 2.4 – Обсяг ПІІ у промисловість України за видами діяльності у 2023 році [23,25]

Вид промисловості	Обсяг ПІІ, млн.дол	Частка від загального обсягу ПІІ у промисловість, %
Переробна промисловість	4800	71,6
Виробництво харчових продуктів	1950	29,1
Хімічна промисловість	740	11,0
Металургія	620	9,2
Машинобудування	510	7,6
Інші галузі	980	14,6
Усього	6700	100,0

Одним із показових прикладів є діяльність транснаціональної компанії Nestlé в Україні, яка інвестувала десятки мільйонів доларів у модернізацію

виробничих потужностей у Волинській та Львівській областях. Подібні інвестиції забезпечують довгострокову присутність міжнародних гравців на українському ринку та сприяють розвитку локального бізнес-середовища.

Загалом, інвестиції у промисловість залишаються однією з найбільш перспективних сфер залучення іноземного капіталу, особливо з урахуванням післявоєнного відновлення країни, яке передбачає відновлення інфраструктури, реконструкцію підприємств і створення нових виробничих кластерів.

Агропромисловий комплекс (АПК) є однією з провідних галузей української економіки, що забезпечує значну частку валютних надходжень та відіграє ключову роль у зовнішній торгівлі країни. Україна, будучи одним із лідерів на світовому ринку зернових, соняшникової олії та інших сільськогосподарських культур, привертає увагу іноземних інвесторів, зацікавлених у стратегічних вкладеннях у виробництво, зберігання, переробку та експорт аграрної продукції [17,18].

Іноземні інвестиції в АПК забезпечують впровадження сучасних агротехнологій, модернізацію логістичної інфраструктури, створення переробних підприємств та розвиток сільських територій. Останніми роками, навіть попри безпекові ризики, цей сектор залишався відносно стабільним і привабливим для інвесторів завдяки високій рентабельності та експортному потенціалу.

Таблиця 2.5 – Основні країни-інвестори в аграрний сектор України у 2023 році [24,25]

Країна	Обсяг ПІІ в АПК, млн.дол	Основні напрями інвестування
Нідерланди	460	Вирощування зернових та логістика
США	320	ІТ-проекти, агротехніка
Німеччина	250	Тваринництво, органічне землеробство

Продовження таблиці 2.5.

ОАЄ	190	Елеваторні комплекси
Польща	160	Молочна промисловість
Усього	1380	-

Показовим прикладом є інвестиції компанії Cargill у розвиток морського терміналу в порту “Южний”, що забезпечує експорт українського зерна. Ще один кейс – агрохолдинг Kernel, який завдяки міжнародному фінансуванню побудував сучасні елеватори, зменшив втрати продукції та підвищив конкурентоспроможність на глобальному ринку.

Таким чином, агропромисловий комплекс демонструє стійку здатність адаптуватися до зовнішніх викликів завдяки іноземному капіталу. Його підтримка має стратегічне значення для забезпечення продовольчої безпеки не лише в Україні, а й у світі.

Енергетичний сектор України є стратегічно важливим для національної безпеки, стабільного функціонування економіки та інтеграції у європейський енергетичний ринок. Іноземні інвестиції в цю сферу відіграють ключову роль у модернізації інфраструктури, підвищенні енергоефективності, зниженні залежності від імпорту енергоносіїв та розвитку відновлюваних джерел енергії.

Особливої актуальності набуває зелена енергетика, яка не лише відповідає глобальним цілям сталого розвитку, а й відкриває широкі можливості для залучення міжнародного капіталу, зокрема у вигляді “зелених” облігацій, кредитів міжнародних фінансових інституцій, а також прямих інвестицій у будівництво об’єктів сонячної, вітрової та біоенергетики.

Попри виклики, пов’язані з військовими діями, інтерес до українського енергетичного ринку не зник. Частина проєктів була тимчасово заморожена, проте більшість стратегічних ініціатив зберігає потенціал відновлення та масштабування у післявоєнний період [17,18].

Таблиця 2.6 – Основні іноземні інвестори в сектор відновлюваної енергетики України за 2023 рік [25]

Компанія/країна походження	Вид енергії	Обсяг інвестицій, млн.дол	Область реалізації проєкту
NBT – Норвегія	Вітрова	180	Херсонська, Миколаївська
UDP – Іспанія та Україна	Сонячна	110	Одеська, Київська
Acciona Energia – Іспанія	Вітрова	95	Запорізька
Scatec Solar – Норвегія	Сонячна	85	Черкаська
Green Genius – Литва	Біоенергетика	60	Львівська

Успішна реалізація подібних проєктів свідчить про високий потенціал України у сфері чистої енергії, зокрема завдяки сприятливим природно-кліматичним умовам, високому рівню сонячної інсоляції, а також доступним площам для розміщення об'єктів відновлюваних джерел енергії.

У післявоєнний період очікується відновлення інтересу з боку великих гравців європейського ринку, які розглядають Україну як майбутній “енергетичний міст” між ЄС та Східною Європою. Розвиток зеленої енергетики також інтегрується в політику декарбонізації, що відкриває нові інструменти фінансування через міжнародні програми, такі як EU Green Deal.

Будівельна галузь та розвиток інфраструктури є фундаментальними компонентами економічного зростання, особливо у країнах, що перебувають на етапі відновлення або трансформації. В Україні ці сектори відіграють особливо важливу роль у контексті післявоєнної реконструкції, модернізації транспортної, логістичної та соціальної інфраструктури, а також залучення іноземного капіталу.

Іноземні інвестиції у будівництво спрямовуються як у житлове, так і в комерційне будівництво, промислові об'єкти та інфраструктурні проєкти. Пріоритетними напрямками стали реконструкція доріг, мостів, залізничних

вузлів, портової інфраструктури та будівництво соціальних об'єктів — лікарень, шкіл, центрів надання адміністративних послуг [17,18].

Наявність міжнародної підтримки, зокрема від Європейського інвестиційного банку (ЄІБ), Світового банку, Міжнародної фінансової корпорації (IFC) і агентств розвитку США, Японії, Німеччини та інших країн, дозволила започаткувати реалізацію масштабних інфраструктурних проєктів, спрямованих на підвищення мобільності, безпеки та економічної ефективності.

Таблиця 2.7 – Приклади ключових інфраструктурних проєктів за участю іноземного капіталу за період 2022-2024 рр [24,25]

Назва проєкту	Іноземний партнер/інвестор	Обсяг фінансування, млн.дол	Сфера реалізації
Реконструкція дороги Київ-Одеса	ЄІБ, ЄБРР	300	Транспортна інфраструктура
Створення індустріального парку у Львові	IFC, Польща	120	Промислове будівництво
Відновлення аеропорту в Івано-Франківську	USAID, уряд Японії	95	Аеропортова інфраструктура
Будівництво логістичного хабу в Дніпропетровській області	Німецький банк розвитку (Kfw)	85	Логістика
Модернізація систем водопостачання у Чернігові	Швейцарське агентство розвитку	60	Комунальна інфраструктура

Інфраструктурні інвестиції мають мультиплікативний ефект: створення робочих місць, стимулювання суміжних галузей (виробництво будматеріалів, інжиніринг, транспорт), підвищення інвестиційної привабливості регіонів. У

післявоєнному контексті будівництво перетворюється не лише на економічну, але й соціальну функцію — відновлення житла, критичної інфраструктури, створення умов для повернення населення.

Подальше нарощування інвестицій у цей сектор є необхідною умовою для економічної стабілізації та довгострокового зростання.

Сфера інформаційних технологій та телекомунікацій є однією з найдинамічніших та інвестиційно привабливих галузей української економіки. Упродовж останнього десятиліття вона демонструє стійке зростання, незалежно від зовнішніх викликів, і виступає потужним джерелом експорту, інновацій та цифрової трансформації [8].

Протягом 2020–2023 років в Україні відкрили свої офіси або розширили діяльність такі міжнародні компанії, як EPAM Systems, Luxoft, SoftServe, GlobalLogic, Playtika, SAP, Google. Більшість з них реалізували проекти спільно з іноземними інвесторами або в рамках міжнародного венчурного фінансування.

Окрім економічної складової, ІТ-сектор сприяє формуванню іміджу України як цифрової держави. Запуск платформи “Дія”, електронних сервісів у сфері освіти, охорони здоров’я, державного управління та відкриття інноваційних кластерів, зокрема, в межах Diia.City привернув увагу міжнародних інвесторів до України як до хаба цифрових інновацій [8].

Сектор телекомунікацій, у свою чергу, отримав підтримку через проекти з розширення мережі мобільного зв’язку, впровадження 4G і підготовку до запуску 5G. Значну частину фінансування забезпечили міжнародні партнери, зокрема, Scandinavian Investment Group, European Investment Bank та інші донори, які підтримали ініціативи з цифрового розширення сільських регіонів.

Фінансовий сектор України, незважаючи на складні макроекономічні умови останніх років, залишається одним із ключових напрямів залучення іноземних інвестицій, які забезпечують стабілізацію грошово-кредитної системи, підвищення довіри до банківської системи та модернізацію ринку фінансових послуг. Іноземний капітал у цьому секторі представлений

здебільшого у формі участі у статутному капіталі банків, інвестиційних компаній, страхових установ, а також у вигляді стратегічного партнерства.

Значну роль у фінансовій трансформації України відіграли такі міжнародні інституції, як Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), Міжнародна фінансова корпорація (IFC), Міжнародний валютний фонд (МВФ) та Світовий банк, які надавали не лише кредитну підтримку, а й сприяли реформуванню банківського нагляду, вдосконаленню регуляторної політики, підвищенню стандартів корпоративного управління.

У банківському секторі спостерігалася активізація інтересу іноземних інвесторів після націоналізації та оздоровлення фінансових установ у 2016–2019 роках. Прикладами стали Raiffeisen Bank International – Австрія, який послідовно розширює свою присутність через “Райффайзен Банк”, а також OTP Group – Угорщина, яка зберігає позиції в українському фінансовому просторі навіть попри виклики воєнного часу [17,18].

У сфері страхування іноземні інвестиції сприяли запровадженню нових страхових продуктів, цифровізації сервісів та стандартизації операцій згідно з вимогами Solvency II. Провідні іноземні компанії, як-от UNIQA – Австрія, PZU – Польща та AXA – Франція, до продажу українських активів, мали значний вплив на розвиток галузі, забезпечуючи капіталізацію, навчання персоналу та впровадження європейських підходів до управління ризиками.

Ефективне використання ресурсів дозволяє посилити стійкість фінансової системи, забезпечити інтеграцію в міжнародний фінансовий простір та підвищити якість надання фінансових послуг населенню.

2.3. Проблеми та перспективи залучення іноземних інвестицій у контексті економічної реструктуризації

Залучення іноземних інвестицій є важливим чинником економічного розвитку, однак цей процес супроводжується низкою проблем, які суттєво знижують інвестиційну привабливість країни. Основними проблемами, що

обмежують ефективність залучення іноземного капіталу, є політична нестабільність, високий рівень корупції, недостатня правова база, відсутність належної інфраструктури, а також економічна нестабільність. Розглянемо кожну з цих проблем детальніше.

Політична ситуація в країні безпосередньо впливає на інвестиційну привабливість, оскільки інвестори прагнуть уникати високих політичних ризиків. Політична нестабільність, що проявляється у формі частих змін урядів, соціальних протестів, чи збройних конфліктів, створює невизначеність щодо майбутнього економічного середовища. Для інвесторів важливою є передбачуваність політичних рішень, а наявність ризику зниження правової стабільності чи введення нових обмежень здатне суттєво зменшити потік іноземних інвестицій [16,23].

Корупція є однією з головних перешкод для залучення іноземних інвестицій у країни з нестабільними інституціями. Високий рівень корупційних практик у державних органах, а також неефективність судової системи створюють додаткові бар'єри для іноземних інвесторів, адже ризик непрозорих процедур у веденні бізнесу стає надзвичайно високим. Зокрема, корупція у вигляді хабарництва чи несанкціонованих платежів може призвести до фінансових втрат і загрози незаконних дій щодо прав інвестора. Крім того, наявність неефективної правової системи, яка не здатна забезпечити належний захист інвесторів від порушень їхніх прав, значно знижує довіру до економічного середовища країни.

Інфраструктура є важливим елементом, що забезпечує ефективність функціонування бізнесу. В країнах з низьким рівнем розвитку інфраструктури — недостатньою транспортною, енергетичною, комунікаційною чи технологічною базою — здійснення інвестицій стає менш вигідним і ризикованим для іноземних компаній. Зокрема, відсутність розвиненої транспортної мережі або ненадійні джерела енергії можуть істотно збільшити витрати на виробництво та логістику. Також низький рівень технологічного

розвитку обмежує можливості для інвестування в інноваційні сфери, що є важливим для розвитку сучасної економіки.

Економічна нестабільність, що проявляється в високій волатильності національної валюти, інфляційних процесах, а також кризових явищах, таких як дефіцит бюджету чи економічні спади, є ще однією значною перешкодою для іноземних інвестицій. Інфляція, коливання валютних курсів та інші макроекономічні ризики створюють несприятливі умови для довгострокового планування і знижують привабливість інвестицій у країну. Інвестори, які планують вкладати значні кошти, прагнуть до стабільності фінансового середовища, а нестабільність економічної ситуації часто змушує їх відмовлятися від інвестицій [16,23].

Складно переоцінити значення іноземних інвестицій для економіки країни, однак ефективно їх залучення можливе лише за умови створення стабільного і передбачуваного середовища. Проблеми, такі як корупція, слабка правова система та нерозвинена інфраструктура, формують серйозні бар'єри для іноземного капіталу. Іноземні інвестори — це не лише джерело фінансових ресурсів, але й провідники інновацій, нових технологій і сучасного менеджменту. Тому створення прозорих, справедливих та безпечних умов для бізнесу має стати одним із головних пріоритетів державної політики. Без цього навряд чи вдасться досягти стабільного економічного зростання і підвищити конкурентоспроможність країни на міжнародному ринку.

Політична стабільність є одним із найбільш важливих факторів, які впливають на рішення іноземних інвесторів. Нестабільна політична ситуація може створювати додаткові ризики, що відлякують потенційних інвесторів. Тому першочерговим завданням є забезпечення стабільності у внутрішньому політичному житті країни [16,23].

На мою думку, існує кілька важливих напрямів, які можуть значно покращити інвестиційний клімат в Україні:

По-перше, ключовим є забезпечення політичної стабільності та функціонування незалежної судової системи. Саме правова визначеність і

захист прав інвесторів формують довіру до держави. Я вважаю, що боротьба з корупцією має бути не декларативною, а системною — з реальною відповідальністю для посадовців, прозорими процесами прийняття рішень і незалежними антикорупційними структурами.

Також важливо спростити адміністративні процедури для інвесторів, зменшити бюрократичні бар'єри та модернізувати державні послуги, щоб бізнес не втрачав ресурси на подолання зайвих перешкод.

Щодо фінансових стимулів — на мою думку, ефективними інструментами можуть бути податкові пільги для нових інвесторів, а також створення спеціальних економічних зон з пільговими умовами. І нарешті, інвестори мають бути впевнені, що вони зможуть вільно розпоряджатися прибутками — це включає прозорі правила для репатріації дивідендів і повернення капіталу без зайвих обмежень. Розвинена інфраструктура є ключовим чинником, що впливає на привабливість країни для інвесторів. Погана інфраструктура може істотно підвищити витрати на ведення бізнесу та знизити рентабельність інвестицій.

Для поліпшення інфраструктури треба: розвиток транспортної та комунікаційної інфраструктури; енергетична інфраструктура; інвестиції в інновації та технології [16,19].

Правова стабільність і гарантії прав власності є важливими складовими для іноземних інвесторів. Система правового захисту має забезпечувати недоторканність інвестицій і мінімізацію ризиків для інвесторів. Для підвищення інвестиційної привабливості необхідно здійснити реформу національного законодавства, орієнтуючись на міжнародні стандарти. Важливо спростити процедури реєстрації бізнесу, полегшити умови для ведення підприємницької діяльності та знизити адміністративні бар'єри.

Іноземні інвестори часто шукають можливості для співпраці з іншими країнами, що мають надійні економічні зв'язки та міжнародну підтримку.

Економічна реструктуризація — це комплексний процес зміни структури економіки країни, який включає перепрофілювання галузей,

технологічні та інституційні трансформації, а також адаптацію до нових економічних умов. Залучення іноземних інвестицій у цей процес є ключовим чинником для забезпечення успішної та ефективної реструктуризації. Інвестиції не тільки сприяють модернізації та розвитку окремих секторів економіки, а й створюють умови для довгострокових структурних змін, що підвищують конкурентоспроможність країни в глобальному економічному просторі [16,19].

Одним із основних напрямків економічної реструктуризації є модернізація промисловості, яка включає оновлення застарілих виробничих потужностей, впровадження нових технологій, покращення якості продукції та зниження витрат. Іноземні інвестиції в ці процеси можуть значно підвищити ефективність промислового сектору країни.

Іноземні інвестори часто мають доступ до новітніх технологій і методів управління, які не завжди доступні національним підприємствам. Це дозволяє значно підвищити продуктивність праці та зменшити витрати, що в свою чергу сприяє поліпшенню економічних показників у довгостроковій перспективі. Наприклад, інвестування в автоматизацію виробничих процесів, впровадження інформаційних технологій у виробництво та логістику дозволяє знизити операційні витрати та підвищити загальну конкурентоспроможність галузі.

Процес реструктуризації зазвичай передбачає диверсифікацію економіки, тобто перехід від односторонньої залежності від певних секторів або ресурсів до більш різноманітної та стійкої економічної структури. Залучення іноземних інвестицій є важливим чинником диверсифікації, оскільки іноземні інвестори мають здатність спрямовувати капітал у нові і стратегічно важливі галузі, які можуть стати основою для економічного розвитку в майбутньому.

Зокрема, це може бути інвестування в інноваційні технології, що дозволяють створювати нові ринки та високотехнологічні продукти, в галузі зеленої економіки або в перспективні сектори, які потребують високих

капіталовкладень, таких як біотехнології або відновлювані джерела енергії. Таким чином, інвестиції сприяють зменшенню залежності країни від традиційних сировинних галузей і створюють передумови для розвитку більш технологічно складних і економічно вигідних секторів.

Іноземні інвестиції мають важливе значення для стимулювання інновацій та технологічного розвитку в країні. Інвестиційний капітал здатний не лише забезпечити фінансування для науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, але й внести в країну передові технології та нові бізнес-моделі, що є основою для розвитку високотехнологічних галузей економіки [19,23].

Прямі іноземні інвестиції можуть сприяти створенню національних дослідницьких центрів, технопарків та інноваційних хабів, які згодом перетворюються на важливі осередки технологічного прогресу. Окрім того, іноземні компанії часто привносять нові підходи до організації виробництва, маркетингу, управління людськими ресурсами, що може суттєво змінити економічну культуру країни і прискорити темпи інноваційного розвитку.

Залучення іноземних інвестицій також може значно покращити якість людського капіталу. Іноземні компанії, як правило, реалізують програми підвищення кваліфікації своїх співробітників, впроваджують нові системи освіти та професійної підготовки, що стимулює розвиток навичок та знань в суспільстві в цілому. Це має прямий вплив на покращення якості робочої сили, що є важливим аспектом економічної реструктуризації.

Інвестори, які входять на ринки країни з високим рівнем технологічного розвитку, часто також впроваджують інноваційні методи організації праці, що дозволяє збільшити продуктивність і забезпечити більш ефективне використання трудових ресурсів.

Крім того, іноземні інвестиції можуть бути пов'язані з розвитком підприємницьких навичок та створенням нових робочих місць в галузях, що потребують висококваліфікованих спеціалістів.

Фінансовий сектор є однією з найважливіших складових економічної структури, і його розвиток є важливою частиною процесу реструктуризації економіки. Іноземні інвестиції можуть значно сприяти розвитку фінансової інфраструктури, впровадженню нових фінансових інструментів, таких як інвестиційні фонди, деривативи, а також сприяти розвитку фондових ринків.

Іноземні інвестори, як правило, мають досвід роботи на міжнародних фінансових ринках, і їхній капітал може допомогти налагодити більш ефективну фінансову систему країни. Це включає в себе не тільки створення нових фінансових інститутів, а й забезпечення стабільності національної валюти, удосконалення системи управління борговими зобов'язаннями та забезпечення більшої прозорості в управлінні фінансами [19,23].

Наявність ефективної державної політики є критично важливим фактором для залучення іноземних інвестицій у процес реструктуризації. Взаємодія між урядом і інвесторами забезпечує не тільки створення сприятливих умов для розвитку інвестиційних проектів, а й ефективне використання іноземного капіталу для досягнення стратегічних цілей країни.

Державна політика має бути орієнтована на забезпечення стабільності, захисту прав інвесторів, а також на створення інфраструктурних та організаційних умов, що сприяють розвитку економіки. Залучення іноземних інвестицій вимагає комплексного підходу, що включає удосконалення законодавчої бази, спрощення процедур для інвесторів, створення спеціальних економічних зон та інші заходи, що підтримують ефективний розвиток економіки.

Довгострокові перспективи залучення іноземних інвестицій є важливим елементом стратегічного розвитку економіки країни. Вони включають не лише фінансову вигоду від капіталовкладень, а й глибші зміни в економічній структурі, соціальній сфері та розвитку інституційних механізмів. Враховуючи глобалізацію та швидкі технологічні зміни, зовнішні інвестиції можуть стати основним чинником для забезпечення сталого економічного зростання та конкурентоспроможності країни на міжнародній арені. Однак для

досягнення цих цілей важливо не тільки залучити інвесторів, а й забезпечити відповідні умови для їхнього ефективного використання в довгостроковій перспективі.

Одним із ключових довгострокових ефектів залучення іноземних інвестицій є створення більш стабільної та стійкої економіки. Іноземні інвестиції, зокрема прямі іноземні інвестиції (ПІІ), сприяють не лише економічному зростанню, але й забезпечують необхідні фінансові ресурси для диверсифікації економіки, зменшення залежності від окремих галузей або природних ресурсів. У цьому контексті диверсифікація економіки є важливою умовою для забезпечення стійкості до зовнішніх шоків та криз.

Приріст обсягів інвестицій у різні сектори економіки дозволяє зменшити економічну уразливість країни до коливань на глобальних ринках. Наприклад, залучення капіталу в нові галузі, такі як високі технології або екологічно чисті виробництва, допомагає країні адаптуватися до сучасних тенденцій глобальної економіки, таких як цифровізація та зміна клімату [16,19].

Залучення іноземних інвестицій у довгостроковій перспективі сприяє підвищенню конкурентоспроможності національних компаній та інституцій. Іноземний капітал, як правило, приносить не лише гроші, а й нові технології, інноваційні практики ведення бізнесу та доступ до глобальних ринків збуту – це дозволяє національним підприємствам інтегруватися в міжнародні ланцюги вартості, що позитивно впливає на їхню конкурентоспроможність.

Іноземні інвестиції можуть сприяти виходу компаній на нові ринки, допомагаючи їм освоювати міжнародні стандарти та вимоги, що є важливим для подальшого розвитку експортних можливостей. Доступ до міжнародних ринків також дає змогу використовувати масштаби виробництва для зниження витрат і підвищення якості продукції.

Довгострокові перспективи залучення іноземних інвестицій також включають значний внесок у розвиток інновацій та сталого розвитку. Зокрема, іноземні інвестиції можуть бути спрямовані на розвиток “зелених” технологій, зменшення викидів CO₂, енергозбереження та відновлювальні джерела

енергії, що є важливою частиною глобальної економічної трансформації до сталого розвитку.

Іноземні інвестиції відіграють важливу роль у розвитку екологічно чистих технологій та енергетики, сприяючи впровадженню інновацій і залученню міжнародного фінансування. Вони також позитивно впливають на розвиток людського капіталу: створюють нові робочі місця, стимулюють підвищення кваліфікації працівників і обмін досвідом із міжнародними компаніями.

Крім того, іноземні інвестори сприяють розвитку інфраструктури — модернізації транспортної, енергетичної та інформаційної систем, що створює умови для зростання бізнесу та покращення якості життя. Інвестиції в соціальні проекти, освіту й охорону здоров'я також підвищують соціальну стабільність і сприяють сталому розвитку країни.

Практичні рекомендації щодо підвищення ефективності залучення іноземних інвестицій в умовах реструктуризації економіки України показують, що з урахуванням результатів проведеного дослідження, сучасного стану інвестиційного середовища та досвіду інших країн, доцільним є впровадження комплексу практичних заходів, спрямованих на підвищення ефективності залучення та використання іноземних інвестицій у процесі реструктуризації економіки України:

1. Гарантування захисту прав інвесторів шляхом створення незалежних економічних арбітражів, прискорення розгляду інвестиційних спорів та забезпечення виконання судових рішень, що підвищить рівень правової визначеності.

2. Формування сучасної цифрової інфраструктури підтримки інвесторів, зокрема шляхом запуску інтегрованої онлайн-платформи «InvestUkraine», яка забезпечуватиме прозорий доступ до інформації про інвестиційні можливості, пільги, процедури та наявну інфраструктуру.

3. Розширення інституційної підтримки інвесторів через запровадження інституту інвестиційного супроводу та створення регіональних інвестиційних офісів, що сприятиме ефективній комунікації між державою та бізнесом.

4. Пріоритизація інноваційних і високотехнологічних галузей шляхом надання податкових стимулів для інвесторів у сферах ІТ, біотехнологій, відновлюваної енергетики та інших напрямів з високою доданою вартістю.

5. Запровадження механізмів державно-приватного партнерства для розвитку критичної інфраструктури, зокрема транспортної, енергетичної та цифрової, що дозволить зменшити інституційні та операційні ризики для інвесторів.

6. Активізація міжнародного просування України як привабливого інвестиційного напрямку через організацію тематичних форумів, економічних місій, двосторонніх бізнес-платформ і презентацій регіонального потенціалу.

7. Підвищення прозорості та зменшення регуляторного навантаження шляхом цифровізації дозвільних процедур, скорочення строків розгляду заяв, а також дерегуляції у ключових секторах економіки.

Узагальнюючи основні ризики для іноземних інвестицій в Україні та відповіді практичних заходів (додаток Б).

Висновок до цього: запропоновані заходи сприятимуть не лише збільшенню обсягів іноземного капіталу, але й посиленню його впливу на структурні трансформації економіки, прискоренню модернізації виробництва та забезпеченню інтеграції України до глобального економічного простору.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного аналізу були зроблені наступні висновки.

1. Вплив іноземних інвестицій на реструктуризацію економіки України було досягнуто поставленої мети, а саме — теоретично обґрунтовано та емпірично проаналізовано взаємозв'язок між інвестиційною активністю та структурними трансформаціями в економіці. Відповідно до поставлених завдань можна зробити такі висновки:

2. Щодо теоретичних засад іноземного інвестування та реструктуризації економіки: іноземні інвестиції є важливим чинником фінансування, трансферу технологій, управлінського досвіду та інтеграції до світової економіки. Реструктуризація економіки передбачає комплексні зміни, спрямовані на підвищення ефективності, конкурентоспроможності та адаптації до глобальних викликів.

3. Про динаміки, структури та тенденції іноземного інвестування в Україні: аналіз ПІІ у 2019–2024 роках показав значну волатильність інвестиційних потоків. Найбільший приплив спостерігався у 2021 році, тоді як у 2020 та 2022 роках зафіксовано відтік капіталу. Основними факторами стали пандемія, війна, макроекономічна нестабільність та геополітичні ризики.

4. Вплив іноземних інвестицій на галузі економіки України: ПІІ найбільше вплинули на сільське господарство, ІТ-сферу, банківський сектор та нерухомість. Іноземний капітал сприяв оновленню основних фондів, створенню нових робочих місць та зростанню експорту. Однак структурна перевага застарілих галузей та низький рівень високотехнологічних інвестицій залишаються викликом.

5. Щодо проблем і бар'єрів залучення інвестицій: основними перешкодами є політична нестабільність, правова невизначеність, корупція, слабка інфраструктура та бюрократичні бар'єри — ці чинники суттєво обмежують потенціал інвестиційного зростання та вимагають системних реформ.

6. Практичні рекомендації: розроблено низку пропозицій щодо покращення інвестиційного клімату: запровадження податкових стимулів для стратегічних галузей, цифровізація процедур інвестування, створення регіональних інвестиційних офісів, зміцнення правового захисту інвесторів та розбудова інфраструктури через державно-приватне партнерство.

Отже, іноземні інвестиції можуть стати рушієм реструктуризації економіки України, за умови створення прозорого, прогнозованого та безпечного середовища для іноземного капіталу.

Тільки через комплексний підхід до розвитку економіки, реформування інституційних структур та удосконалення політичної стабільності можна забезпечити стабільний приплив іноземного капіталу, що сприятиме модернізації економіки та підвищенню її конкурентоспроможності на світовому ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баранов, В. І. Досвід зарубіжних країн у залученні іноземних інвестицій. Київ: Видавництво “Київський університет”, 2015. – 134-139 с.
2. Бекаерт, Г., Харві, К. Р.. Emerging Markets: A New Global Economic Landscape. *Journal of International Business Studies*, 2021. – 10-26 с.
3. Білозор, Л. О.. Економічні аспекти залучення іноземних інвестицій в Україні. Львів: Видавничий центр “Львів”, 2020 – 21-34 с.
4. Гребенюк, В. І.. Іноземні інвестиції в економіці України: теорія та практика. Київ: Ніка-Центр, 2018 – 4-13 с.
5. Dunning J. H. *Theories of International Production: Foreign Direct Investment and its Impact on the Host Economy*. – Cambridge: Cambridge University Press, 2017. – 248 p.
6. Задоя І. М. Іноземні інвестиції в економіку: стратегії та перспективи. – Київ: Наукова думка, 2015. – 212 с.
7. Захарченко І. С. Економічна реструктуризація та інвестиційна діяльність. – Київ: Академвидав, 2016. – 188 с.
8. Іванова Л. О. Іноземні інвестиції та їхній вплив на агропромисловий комплекс України. – Харків: Харківський національний університет, 2017. – 96 с.
9. Калініченко І. Л. Основи економічної реструктуризації. – Київ: Академія, 2020. – 204 с.
10. Кузьменко Ю. О. Реструктуризація економіки України: проблеми та шляхи вирішення. – Харків: Харківський економічний університет, 2017. – 135 с.
11. Мельник В. Г. Інвестиційний процес: теоретичні засади та практичні аспекти. – Київ: Лібра Терра, 2019. – 227 с.
12. Міністерство економіки України. Статистичний звіт про іноземні інвестиції в Україні. – 2021.

13. Mishkin F. S. The International Financial System: Markets, Institutions, and Policy. – Boston: Pearson Education, 2018. – 312 p.
14. Національний банк України. – <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 12.05.2025).
15. Павленко В. М. Іноземні інвестиції в Україні: стан, проблеми та тенденції. – Київ: Економіка України, 2019. – 98 с.
16. Савченко Т. П. Міжнародний досвід залучення іноземних інвестицій в економічну трансформацію. – Харків: Харківський національний університет, 2017. – 110 с.
17. Сергієнко О. В. Перспективи залучення іноземних інвестицій в умовах економічної реструктуризації. – Київ: Київська школа економіки, 2021. – 88 с.
18. Соловйова М. І. Вплив іноземних інвестицій на розвиток основних галузей економіки України. – Київ: Інститут економіки НАН України, 2018. – 144 с.
19. Таран О. С. Іноземні інвестиції в промисловість України: вплив та перспективи. – Одеса: ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2020. – 106 с.
20. Шевчук В. М. Іноземні інвестиції в Україні: проблеми і перспективи. – Київ: КНЕУ, 2020. – 121 с.
21. OECD. International Investment Perspectives: The Role of FDI in Economic Development. – Paris: OECD Publishing, 2021. – 168 p.
22. OECD. Foreign Direct Investment for Development: Maximizing Benefits, Minimizing Costs. – Paris: OECD Publishing, 2021. – 202 p.
23. Pomerleano M. Foreign Direct Investment and Economic Transformation in Developing Countries. – Cambridge: Cambridge University Press, 2016. – 284 p.
24. UNCTAD. World Investment Report: The Role of Foreign Direct Investment in Economic Transformation. – Geneva: United Nations Conference on Trade and Development, 2020. – 252 p.

25. World Bank. Global Economic Prospects: FDI and Global Growth. – Washington, D.C.: World Bank Group, 2020. – 214 p.

26. World Bank. Foreign Direct Investment in Ukraine: Trends and Prospects. – Washington, D.C.: World Bank Group, 2020. – 132 p.

ДОДАТКИ

Додаток А

Розрахунки зміни ПІІ у відсотках між двома роками

Рік	Обсяги ПІІ, млн.дол	Зміна до попереднього року, %
2019	5860	-
2020	-868	-114,8
2021	6000	-791,2
2022	221	-96,3
2023	4810	2076,5
2024	156	-96,8

Розрахунок кожного року:

$$2020 = (-868-5860) / 5860 * 100 = -114,8\%$$

$$2021 = (6000-(-868)) / (-868) * 100 = 791,2\%$$

$$2022 = (221-6000) / 6000 * 100 = -96,3\%$$

$$2023 = (4810-221) / 221 * 100 = 2076,5\%$$

$$2024 = (156-4810) / 4810 * 100 = -96,8\%$$

Ризики для іноземних інвесторів в Україні та запропоновані заходи
щодо їх подолання

Основні ризики/бар'єри	Рекомендовані практичні заходи
Політична нестабільність і війна	Міжнародні гарантії для інвесторів, підтримка страхування політичних ризиків через МФК, двосторонні угоди
Недостатній правовий захист інвесторів	Створення незалежних економічних судів, прискорення розгляду інвестспорів, захист прав власності
Корупція, бюрократичні процедури	Впровадження інституту інвестиційного супроводу, цифровізація дозвільних процедур, прозорі регламенти
Нестача інфраструктури	Розвиток державно-приватного партнерства у сфері транспорту, енергетики та цифрових мереж
Вузький секторний фокус інвестицій	Надання податкових стимулів для інвестицій у високотехнологічні та інноваційні сектори
Слабка інституційна підтримка	Створення регіональних інвестиційних офісів та онлайн-платформи «InvestUkraine»
Низька міжнародна обізнаність про інвестпотенціал країни	Організація міжнародних інвестиційних форумів, бізнес-місій, маркетинг регіонального потенціалу

Review of Foreign Literature

1. Dunning, J.H. (2017). *Theories of International Production: Foreign Direct Investment and its Impact on the Host Economy*. Cambridge University Press.

This book provides a foundational understanding of the eclectic paradigm (OLI model), explaining why firms engage in foreign direct investment. Dunning explores how FDI affects restructuring in developing economies by facilitating technology transfer and institutional reforms.

2. OECD (2021). *Foreign Direct Investment for Development: Maximizing Benefits, Minimizing Costs*. OECD Publishing.

The report analyzes global trends in FDI and its role in economic transformation, focusing on policy frameworks that maximize investment efficiency. It also highlights best practices for host countries like Ukraine in post-crisis economic recovery.

3. UNCTAD (2020). *World Investment Report: International Production Beyond the Pandemic*. United Nations.

This report details how FDI flows shifted in response to the COVID-19 pandemic and discusses how countries can restructure economies by using foreign investment in digital and green sectors.

4. Pomerleano, M. (2016). *FDI and Economic Transformation in Developing Countries*. Cambridge University Press.

The book outlines the structural impacts of foreign investment in emerging markets, emphasizing sectoral reallocation, employment shifts, and productivity gains through multinational enterprise involvement.

5. World Bank (2020). *Global Economic Prospects: FDI and Global Growth*. World Bank Group.

This publication evaluates the global investment climate and offers insights into how countries can enhance their attractiveness for sustainable and development-oriented FDI.

SUMMARY

The bachelor's thesis entitled "The Impact of Foreign Investments on the Restructuring of Ukraine's Economy" explores the role of foreign capital as a driver of structural transformation and modernization in Ukraine. The topic was chosen due to the strategic importance of attracting foreign direct investment (FDI) amid global economic instability and Ukraine's ongoing integration into the world economy.

The first chapter examines the theoretical and methodological foundations of foreign investment and economic restructuring. It outlines key concepts and models of FDI, as well as the mechanisms through which foreign capital contributes to economic renewal. Special attention is given to the institutional and legal frameworks that shape investment activity.

The second chapter analyzes current trends and the sectoral distribution of FDI in Ukraine. Using statistical data and case studies, it evaluates the impact of foreign capital on major sectors such as industry and infrastructure. The study identifies barriers to investment, including regulatory uncertainty and geopolitical risks. Based on SWOT analysis and modeling, the thesis offers practical recommendations to enhance the effectiveness of FDI in supporting Ukraine's restructuring process.

The findings may be useful for policymakers, businesses, and investors seeking to improve the investment climate and promote sustainable economic development.

Keywords: foreign direct investment, economic restructuring, Ukraine, investment climate, FDI impact, structural transformation.